

ВПЛИВ ВІЙНИ ПРОТИ РОСІЙСЬКОЇ ВОЄННОЇ АГРЕСІЇ НА КІЛЬКІСТЬ ОСІБ ДОРΟΣЛОГО НАСЕЛЕННЯ, ЯКЕ ОТРИМАЛО ЗУБНІ ПРОТЕЗИ У ЗАКЛАДАХ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я СИСТЕМИ МОЗ УКРАЇНИ

Геннадій СЛАБКІЙ

доктор медичних наук, професор, професор кафедри наук про здоров'я

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

Віталій ПІШКОВЦІ

аспірант, ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

Актуальність проблеми. Війна України проти російської військової агресії негативно вплинула на медико-демографічну ситуацію в Україні та стан громадського здоров'я та стала причиною великої кількості вимушеної міграції населення [1-3]. Під впливом воєнних дій відбувається ментальне виснаження населення, загострення хронічних неінфекційних хвороб, підвищується рівень захворюваності населення на інфекційні хвороби, реєструється зростання рівня передчасної смертності населення при значному зниженні народжуваності. При цьому знижується рівень відповідального ставлення населення до особистого здоров'я.

Воєнні дії є причиною руйнування інфраструктури системи охорони здоров'я та зниження доступності для населення медичної допомоги та втрати нею в своїй діяльності профілактичної складової [3-5].

Аналіз наукових досліджень. В доступній літературі відсутні наукові публікації щодо впливу війни проти російської воєнної агресії на стан ортопедичної стоматологічної допомоги в Україні.

Мета та завдання: дослідити вплив війни проти російської воєнної агресії на кількість осіб, які отримали зубні протези, апарати у закладах охорони здоров'я системи МОЗ України.

Матеріали та методи. *Матеріали:* дані галузевої статистичної звітності []. Аналіз проводився в розрізі адміністративних територій України в динаміці 2020, 2021 рр (передвоєнний період) та 2022, 2023 рр (період війни). Для проведення

аналізу використовувалися дані підконтрольних Україні територій. *Методи:* бібліосемантичний, медико-статистичний, структурно-логічного аналізу.

Виклад основного матеріалу. Отримані статистичні дані щодо кількості осіб, які отримали зубні протези, апарати у закладах охорони здоров'я системи МОЗ України в розрахунку на 100 дорослого населення за 2020 та 2021 роки наведено в табл.1.

Таблиця 1

**Кількість осіб, які отримали зубні протези, апарати у закладах охорони здоров'я системи МОЗ України за 2020, 2021 роки
(на 100 відповідного населення)**

Адміністративні території	2020			2021		
	Доросле населення (18 років і старші)	з них:		Доросле населення (18 років і старші)		
		міські жителі	сільські жителі		міські жителі	сільські жителі
АР Крим	-	-	-	-	-	-
Вінницька	0,36	0,48	0,25	0,31	0,40	0,21
Волинська	0,63	1,05	0,19	0,68	1,11	0,21
Дніпропетровська	0,48	0,52	0,28	0,47	0,52	0,20
Донецька	0,53	0,55	0,38	0,52	0,55	0,39
Житомирська	0,49	0,52	0,44	0,08	0,52	0,48
Закарпатська	0,11	0,18	0,07	0,11	0,16	0,08
Запорізька	0,53	0,60	0,29	0,07	0,56	0,31
Івано-Франківська	0,21	0,39	0,06	0,22	0,40	0,09
Київська	0,58	0,68	0,42	0,59	0,71	0,39
Кіровоградська	0,70	0,83	0,48	0,48	0,64	0,21
Луганська	0,30	0,35	0,19	0,80	0,31	0,17
Львівська	0,35	0,45	0,05	0,45	0,60	0,21
Миколаївська	0,34	0,38	0,38	0,23	0,27	0,16
Одеська	0,29	0,36	0,43	0,28	0,36	0,13
Полтавська	0,54	0,76	0,93	0,56	0,78	0,20
Рівненська	0,48	0,76	0,32	0,48	0,75	0,23
Сумська	0,81	0,96	0,65	0,78	0,99	0,32
Тернопільська	0,09	0,22	0,07	0,24	0,28	0,21
Харківська	0,38	0,44	0,28	0,39	0,42	0,26
Херсонська	0,59	0,86	0,80	0,53	0,81	0,08
Хмельницька	0,45	0,55	0,23	0,45	0,55	0,30
Черкаська	0,44	0,60	0,42	0,43	0,62	0,18
Чернівецька	0,25	0,44	0,11	0,26	0,51	0,08
Чернігівська	1,03	1,27	0,09	1,00	1,27	0,51
м. Київ	0,41	0,41	-	0,44	0,44	-
м. Севастополь	-	-	-	-	-	-
Україна	0,41	0,48	0,23	0,40	0,48	0,22

Статистичні дані щодо кількості осіб, які отримали зубні протези, апарати у закладах охорони здоров'я системи МОЗ України в розрахунку на 100 дорослого населення за 2022 та 2023 роки наведено в табл.2.

Таблиця 2

**Кількість осіб, які отримали зубні протези, апарати
у закладах охорони здоров'я системи МОЗ України за 2022, 2023 роки
(на 100 відповідного населення)**

Адміністративні території	2022			2023		
	Доросле населення (18 років і старші)	з них:		Доросле населення (18 років і старші)	з них:	
		міські жителі	сільські жителі		міські жителі	сільські жителі
АР Крим	-	-	-	-	-	-
Вінницька	0,3	0,5	0,1	0,2	0,4	0,1
Волинська	0,8	1,3	0,2	0,8	1,4	0,3
Дніпропетровська	0,5	0,6	0,2	0,5	0,6	0,2
Донецька	0,2	0,2	0,1	0,3	0,3	0,1
Житомирська	0,5	0,5	0,4	0,5	0,5	0,3
Закарпатська	0,1	0,1	-	0,1	0,1	-
Запорізька	0,3	0,3	-	0,3	0,4	-
Івано-Франківська	0,2	0,5	0,1	0,3	0,5	0,1
Київська	0,6	0,6	0,5	0,7	0,7	0,6
Кіровоградська	0,6	0,8	0,3	0,7	0,9	0,3
Луганська	-	-	-	-	-	-
Львівська	0,4	0,6	0,2	0,4	0,5	0,2
Миколаївська	0,2	0,3	0,1	1,2	1,1	1,6
Одеська	0,3	0,4	0,1	0,4	0,6	0,1
Полтавська	0,7	1,0	0,2	0,6	0,9	0,2
Рівненська	0,6	0,9	0,3	0,6	0,9	0,2
Сумська	0,6	0,8	0,3	0,7	0,9	0,5
Тернопільська	0,3	0,4	0,2	0,2	0,3	0,1
Харківська	0,3	0,3	0,1	0,4	0,4	0,1
Херсонська	0,3	0,4	0,2	0,3	0,4	-
Хмельницька	0,5	0,5	0,4	0,6	0,8	0,3
Черкаська	0,5	0,8	0,2	0,5	0,8	0,2
Чернівецька	0,4	0,7	0,1	0,3	0,6	0,1
Чернігівська	0,9	1,3	0,3	1,2	1,7	0,3
м. Київ	0,4	0,4	-	0,5	0,5	-
м. Севастополь	-	-	-	-	-	-
Україна	0,4	0,4	0,2	0,4	0,5	0,2

Наступним кроком стало порівняння отриманих в ході дослідження результатів. Порівняльний аналіз показників кількості осіб дорослого

населення, які отримали зубні протези, апарати у закладах охорони здоров'я системи МОЗ України за 2021 та 2023 роки в розрахунку на 100 відповідного населення показав, що за роки дослідження в цілому по системі показники статистично значуще не змінилися. Порівняльний аналіз показників в регіонах, які відносяться до зони активних бойових дій, або наближених до них показав, що для міського населення вказаний показник знизився в Донецькій, Запорізькій, Луганській, Херсонській та Черкаській областях. Для сільського населення вказаний показник знизився в Донецькій та Харківській областях. В 2023 році сільське населення Запорізької, Закарпатської, Луганської та Херсонської областей зубні протези і апарати у закладах охорони здоров'я системи МОЗ України не отримували.

Висновки. Війна проти російської воєнної агресії негативно вплинула в зоні активних бойових дій та наближених до них регіонів на отримання дорослим населенням особливо сільської місцевості зубних протезів і апаратів у закладах охорони здоров'я системи МОЗ України.

Література:

1. Наслідки війни з Російською Федерацією для охорони здоров'я України. Миронюк, І.С., Слабкий, Г.О., Щербінська, О.С., Білак-Лук'янчук, В.Й. Репродуктивне здоров'я жінки. 2022, (8), С. 26–31
2. Слабкий Г.О., Білак-Лук'янчук В.Й., Горват А. Вплив війни проти російської воєнної агресії на стан здоров'я населення України. Практика управління медичним закладом. 2024. №5 – С. 11-16
3. Слабкий Г.О., Білак-Лук'янчук В.Й., Козар Ю. Ю. Щодо впливу війни проти російської агресії на стан здоров'я населення та систему охорони здоров'я України. Вісник здоров'я 2023. Том 1. Випуск 1. С.38-46
4. Росіяни цілеспрямовано руйнують лікарні в Україні. URL: <https://socportal.info/ru/news/v-moz-nazvali-chislo-ubitykhvrachei-okkupantami/>.
5. Росіяни нищать лікарні та викрадають карети швидких. МОЗ про кількість зруйнованих медзакладів. URL: <https://vikna.tv/dlia-tebe/vijna-v-ukrayini/skilky-likaren-znyshhylyrosiyany-v-ukrayini/>